

สไตล์การเรียนรู้กับสไตล์การสอน Learning styles and teaching styles

ประสาร ศรีพงษ์เพลิด (Prasarn Sripongplerd)¹

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนการสอนที่ดีจะต้องคำนึงถึงหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เด็กจะเรียนได้ดีหรือประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ หนึ่งในนั้นได้แก่ สไตล์การเรียนรู้ ซึ่งในปัจจุบันแวดวงการศึกษาตื่นตัวในเรื่องนี้กันมาก ผู้เรียนแต่ละคนจะมีสไตล์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน การทำความเข้าใจสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนจะช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีลักษณะการเรียนรู้แบบใด และการทำให้ผู้เรียนได้รู้จักว่าตนเองมีลักษณะการเรียนรู้แบบใด จะเป็นแนวทางนำไปสู่การปรับปรุงสไตล์การสอนของครู ดังนั้นถ้าผู้สอนตระหนักว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีสไตล์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันก็จะช่วยให้ครูเข้าใจผู้เรียนได้ดีขึ้น และสามารถเลือกสไตล์การสอนที่สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : สไตล์การเรียนรู้, สไตล์การสอน

¹อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

E-mail: prasarn8512@hotmail.com

Abstract

The teaching will take into account the major differences between the parties is important. Children will have great success depends on several factors. One of them, including Learning styles At present, the academic, paved the way for this day. Each student has a different learning style. Understanding the learning style of the learner to realize that each student has a learning one. And allow the students to know that they like learning any. The guidelines will contribute to improving the teaching style of the teacher. So if teachers realized. Each student has a different learning style will help teachers better understand students. You can choose the style of teaching that correspond to the learning styles. As a result, the teaching carried out smoothly and efficiently

Keywords : Learning style, Teaching style

บทนำ

การศึกษาช่วยให้คนได้รู้จักตนเอง เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคนให้เจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต ผลจากการที่ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษานั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนการสอนของครูผู้สอนและผู้เรียน การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา และเป้าหมายของการปฏิรูปการเรียนรู้ก็คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน การจัดการศึกษาในทุกระดับจะบรรลุเป้าหมายหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนนอกจากจะต้องคำนึงถึงกระบวนการและสไตล์การสอนของผู้สอนแล้ว จะต้องพิจารณาถึงสไตล์การเรียนรู้ของ

ผู้เรียนด้วย เพราะการจัดการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาจะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนการสอน

การศึกษาสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนเพราะเด็กแต่ละคนจะมีสไตล์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการใช้สายตาหรือการสังเกต บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการฟัง บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการพูด บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการใช้มือสัมผัส บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม บางคนชอบทำงานคนเดียว (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533, น. 104) แนวทางที่จะนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนก็คือ มุ่งให้ความสนใจ ศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับสไตล์การเรียนรู้ ผู้เรียนต้องรู้จักใช้สไตล์การเรียนรู้ที่ตนเองชอบ เพื่อที่จะทำให้การเรียนการสอนในรายวิชานั้น ๆ บรรลุเป้าหมายให้มากที่สุด คอลบ (Kolb, 1954, p. 8) ได้กล่าวว่า การทำความเข้าใจในสไตล์การเรียนรู้จะช่วยให้ทราบว่า ผู้เรียนเน้นลักษณะการเรียนรู้ลักษณะใด โดยใช้ลักษณะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบหรือถนัดใช้เป็นประจำเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนของผู้เรียนให้ดีขึ้น และที่สำคัญกว่านั้น คือสามารถที่จะทำการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการแก้ไขลักษณะการเรียนรู้ที่ด้อยให้ดีขึ้น บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอรูปแบบสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนและรูปแบบสไตล์การสอนของผู้สอนที่ควรจะเป็น ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนในการที่เลือกเทคนิคการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน

สไตล์การเรียนรู้คืออะไร

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของสไตล์การเรียนรู้ไว้มากมายดังนี้

ประสาธ อิศรปริดา (2538, น. 176) กล่าวว่า แบบการเรียนรู้หรือสไตล์การเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนที่นักเรียนแต่ละคนชอบและถนัดปฏิบัติในการเรียน

สมิท และเรนซัลโล (Smith & Renzulli, 1984, p. 45) ได้ให้ความหมายว่า สไตล์การเรียนรู้เป็นลักษณะของยุทธศาสตร์ทางการเรียนรู้ที่นักเรียนชอบใช้ในการเรียน

เฟลเดอร์ (Felder, 1993, p. 289) กล่าวถึง สไตล์การเรียนรู้ว่า หมายถึง ลักษณะและวิธีการที่ผู้เรียนแต่ละคนใช้ในการเรียนรู้ การคิด หรือ การแก้ปัญหาซึ่งสังเกตได้จากวิธีการรับและการจัดกระทำข้อมูล

จากความหมายของสไตล์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า สไตล์การเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะการเรียนรู้ หรือวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคนที่ ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกมีปฏิสัมพันธ์และตอบสนองต่อ สภาพแวดล้อมในการเรียนซึ่งแตกต่างกัน

ประเภทของสไตล์การเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ศึกษาสไตล์การเรียนรู้ และรวบรวม สไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิดและความสนใจเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ของการเรียน การสอนไว้อย่างมากมาย ในที่นี้จะนำเสนอเฉพาะบางประเภทสไตล์การเรียนรู้ที่ เหมาะกับครูในยุคปฏิรูปการศึกษาดังนี้

1. สไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิดของโคลบ

โคลบ (Kolb, 1985) ได้เสนอสไตล์การเรียนรู้ออกเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบคิดออกเนกนัย (Divergent) เป็นแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ ประสบการณ์ ความรู้สึก การทำความเข้าใจกับประสบการณ์ที่ตนได้รับ ผู้เรียน มีความสามารถในการรับรู้และสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจน มองเห็นภาพรวมจะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย จะให้ ความสนใจต่อบุคคลและวัฒนธรรมต่าง ๆ

2. แบบดูดซึม (Assimilation) เป็นแบบการเรียนรู้ที่เน้นการไตร่ตรองทำ ความเข้าใจในประสบการณ์ที่ตนได้รับ และการใช้เหตุผลความคิด เป็นผู้ที่มีความสามารถในการสรุปหลักการ สนใจทฤษฎีต่าง ๆ มีความสนใจในหลักการเชิง นามธรรมมากกว่า ไม่ชอบการลงมือปฏิบัติ ไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

3. แบบคิดเอกนัย (Convergent) เป็นแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ เหตุผล ความคิด และนำความคิดไปทดลองปฏิบัติ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำ แนวคิดที่เป็นนามธรรมไปปฏิบัติ สามารถสรุปหาวิธีการที่ดีที่สุดจะนำไปใช้แก้ปัญหา

ต่าง ๆ ได้ เป็นผู้ที่ใช้เหตุผล ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่ากับบุคคล มักมีความสนใจเฉพาะเจาะจงในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ

4. แบบปรับปรุง (Accommodation) เป็นแบบการเรียนรู้ที่เน้นการนำความคิดไปทดลองปฏิบัติ และการแสวงหาประสบการณ์ ผู้เรียนแบบนี้เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติและทดลอง มักทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องใช้การปรับตัว มีแนวโน้มที่จะแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ตนคิดขึ้นเอง ชอบลองผิดลองถูก ชอบทำงานกับคน

2. สไตล์การเรียนรู้ตามทฤษฎีสมองซีกซ้ายและซีกขวา

ประยูร ไทยธानी (2550) ได้สร้างแบบสำรวจแบบการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีสมองซีกซ้ายและซีกขวา (The left and Right Brain Theory) เป็นแนวคิดพื้นฐาน ซึ่งทฤษฎีนี้อธิบายว่า สมองคนเรานั้นแบ่งเป็น 2 ซีกและทั้ง 2 ซีกนั้นยังสามารถแบ่งเป็นส่วนหน้าและส่วนหลังได้อีก จึงทำให้แบ่งสมองได้ถึง 4 ส่วน โดยแต่ละส่วนมีการทำงานแตกต่างกันดังนี้

1. ส่วนที่ 1 อยู่บริเวณซีกซ้ายส่วนหน้าของสมอง (ซีกเหตุผล) เป็นส่วนที่เป็นความนึกคิดที่เป็นเหตุเป็นผล เป็นตรรกะ

2. ส่วนที่ 2 อยู่บริเวณซีกซ้ายส่วนหลังของสมอง (ซีกความมั่นคงปลอดภัย) เป็นส่วนที่เป็นความนึกคิดที่เป็นเรื่องของความปลอดภัย รายละเอียดปลีกย่อย เป็นระบบ เป็นขั้นตอน ตรวจสอบได้

3. ส่วนที่ 3 อยู่บริเวณซีกขวาส่วนหลังของสมอง (ซีกอารมณ์ความรู้สึก) ลึกลงไปถึงระดับบริเวณสายตา เป็นส่วนของอารมณ์ความรู้สึก ความสัมพันธ์ ความผูกพัน

4. ส่วนที่ 4 อยู่บริเวณซีกขวาส่วนหน้าของสมอง (ซีกอยากลอง) เป็นส่วนของจินตนาการและการรับรู้สิ่งใหม่ ๆ เป็นองค์รวม

ตารางที่ 1 การทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา ทั้งส่วนหน้าและส่วนหลัง

ซีกซ้ายส่วนหน้า (ซีกเหตุผล)	ซีกขวาส่วนหน้า (ซีกอวกาศ)
- รู้จักวิเคราะห์ - รู้จักจำนวนของปริมาณ - รู้จักคิดหาเหตุผล - รู้จักดี รู้จักก่อ - รู้จักค้นหาความเป็นจริง - รู้จักคำนวณเป็นตัวเลข - รู้จักหลักของเศรษฐศาสตร์ - รู้จักปรับปรุง	- ชอบมีข้อสรุป - ชอบจินตนาการ - ชอบคาดการณ์ - ชอบตื่นเต้น กล้าลองเสี่ยง - ชอบถูกกระตุ้น - ชอบท้าทาย - ชอบเรื่องประหลาด - ชอบรู้ ชอบลองใหม่
ซีกซ้ายส่วนหลัง (ซีกความมั่นคงปลอดภัย)	ซีกขวาส่วนหลัง (ซีกอารมณ์ความรู้สึก)
- ทำอะไรต้องปลอดภัย - โครงการต้องเป็นกระบวนการ - ทำอะไรต้องเรียบร้อย - ต้องเที่ยงตรง เชื่อถือได้ - ต้องเป็นระบบ มีระเบียบ - ทุกอย่างต้องดี - ต้องทันเวลา - ต้องวางแผน	- เข้าใจถึงความรู้สึกของผู้อื่น - ชอบสอนให้คนได้รู้ - ชอบสัมผัส - ชอบสนับสนุนให้กำลังใจ - ชอบแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึก - ชอบแสดงกิริยาท่าทาง - ชอบพูดมีกระแสเสียง - มีศิลปะ

ที่มา : วัลลภ ปิยะมโนธรรม และปรัชญา ปิยะมโนธรรม, 2548 อ้างถึงใน
ประยุทธ์ ไทยธานี, 2550, น. 67)

เมื่อใช้ทั้ง 4 ส่วนของสมองทั้ง 2 ซีก เป็นหลักในการศึกษาแบบการเรียนรู้ของมนุษย์ ทำให้ได้แบบการเรียนรู้ 4 แบบ ดังนี้

1. แบบนักคิด (Thinkers Style) เป็นคนที่มีสมองซีกซ้ายส่วนหน้าเด่น ทำให้ชอบเรียนรู้โดยวิธีการฟังบรรยาย (Lecture) มักแยกแยะสิ่งที่เรียนออกเป็นส่วนย่อย ๆ และจะจำเนื้อหาที่เรียนได้นานถ้ามีการยกกรณีศึกษา (Case Study)

2. แบบบริหารจัดการ (Organizers Style) เป็นคนที่มีสมองซีกซ้ายส่วนหลังเด่น ทำให้ชอบเรียนรู้ด้วยการวางแผนกลยุทธ์ (Thinking Strategies) ชอบการเรียนการสอนที่มีการบอกเค้าโครงเรื่องก่อนและเรียงเนื้อหาไปตามลำดับขั้นตอน และจะเรียนรู้ได้ชัดเจนขึ้น ถ้ามีการยกตัวอย่างปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ขึ้นมาประกอบ ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ชอบรับรู้ในลักษณะที่เป็นแผนผัง แผนภูมิ หรือภาพคร่าว ๆ มักจะคิดหาแนวทางหรือกลยุทธ์ในการเรียนอยู่เสมอ ชอบประชุมเพื่อช่วยกันคิดหาแนวทางในการทำงานให้สำเร็จ และใช้วิธีการแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้จนกระทั่งได้คำตอบ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องสามารถตรวจสอบและเชื่อถือได้ เป็นคนละเอียดถี่ถ้วน ทำงานเป็นระบบ และอยากรู้อยากเห็น

3. แบบนักมนุษยนิยม (Humanitarians Style) เป็นคนที่มีสมองซีกขวาส่วนหลังเด่น ทำให้ชอบเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ (Exchange Experience/knowledge Sharing) จะเรียนรู้ได้ถ้ามีการยกตัวอย่างที่เป็นประสบการณ์ นิทาน คติสอนใจขึ้นมาประกอบ ชอบแสดงท่าทางหรือสื่อสารด้วยภาษากาย ให้ความร่วมมือในการเรียนการสอนดี พยายามมีส่วนร่วมในทุกรูปแบบ ชอบเข้าสังคมและรู้สึกดีเมื่อได้ช่วยเหลือผู้อื่น ชอบแสดงออกทางเสียงเพลงหรือดนตรี ชอบพูดคุยในเรื่องที่ไม่ต้องมีสาระแต่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตในสังคม

4. แบบนักสร้างสรรค์ (Innovators Style) เป็นคนที่มีสมองซีกขวาส่วนหน้าเด่น ทำให้ชอบเรียนรู้ด้วยการลองผิดลองถูก และระดมสมอง (Brain Storming) จะเรียนรู้ได้ดีถ้ามีการอุปมาเปรียบเทียบหรือสาธิตประกอบ ในการรับรู้ข้อมูลจะทำความเข้าใจเนื้อเรื่องโดยรวม ๆ ก่อน เป็นคนที่มีจินตนาการสูง ชอบคิดและพูดคุยอย่างอิสระ ชอบเสี่ยง ชอบริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหาที่นอกเหนือไปจากวิธีการปกติ ชอบรายวิชาที่อาจารย์อนุญาตให้เลือกหัวข้อที่สนใจ

วางแผน และจัดระเบียบงานด้วยการสร้างสรรค์ของตนเอง และชอบแสดงออกทางศิลปะ

3. สไตล์การเรียนรู้ตามแนวคิด แอนโธนี กราชา และไรช์แมน

ตามแนวคิดของแอนโธนี กราชา และไรช์แมน (Grasha & Reichman, 1985 อ้างถึงใน อัจฉรา ธรรมาภรณ์, 2531, น.87–88) โดยแบ่งสไตล์การเรียนรู้ ออกเป็น 6 แบบ ได้แก่

1. สไตล์การเรียนรู้อิสระ (Independent) มีลักษณะเป็นคนชอบคิด และสามารถกระทำเรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง แต่จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและจะเรียนรู้เฉพาะเนื้อหาที่คิดว่าสำคัญ

2. สไตล์การเรียนรู้หลีกเลี่ยง (Avoidance) มีลักษณะไม่สนใจเนื้อหาวิชา ไม่ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน และไม่สนใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียน

3. สไตล์การเรียนรู้ร่วมมือ (Collaborative) มีความรู้ สามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เสนอและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกันและมีความเห็นว่า ห้องเรียนเป็นสถานที่เหมาะสมที่จะพบปะสังสรรค์ทางสังคมเช่นเดียวกับการเรียนรู้เนื้อหาวิชา

4. สไตล์การเรียนรู้พึ่งพา (Dependent) จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่ถูกกำหนดให้เรียนเท่านั้นโดยมีความรู้สึกว่าครูผู้สอนและเพื่อน ๆ คือแหล่งของความรู้ที่จะสนับสนุนช่วยเหลือตนเองได้

5. สไตล์การเรียนรู้แข่งขัน (Competitive) เรียนรู้ด้วยการพยายามกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน เพื่อหวังรางวัลและคิดว่าตนจะต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

6. สไตล์การเรียนรู้มีส่วนร่วม (Participant) มีความต้องการที่จะเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเข้าชั้นเรียน โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากที่สุดและมีส่วนร่วมน้อยมากในกิจกรรมนอกหลักสูตร

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับสไตล์การเรียนรู้

มีผลงานวิจัยมากมายที่ศึกษาเกี่ยวกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนตามแนวคิดแอนโธนี กราซา และไรซ์แมน ดังเช่น ผลงานวิจัยของผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสไตล์การเรียนรู้ของนักศึกษาสายครุมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (ประสาร ศรีพงษ์เพลิต, 2556) ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาสายครุมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ดมีสไตล์การเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุดและมีสไตล์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือสไตล์การเรียนรู้แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน แบบอิสระและแบบหลีกเลี่ยงตามลำดับ ดังเช่นผลงานวิจัยของ ธรรมศักดิ์ โทไทย (2551) ได้ศึกษาผลการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ปีการศึกษา 2551 พบว่านักศึกษามีรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากที่สุด และงานวิจัยของ จันทนา พรหมศิริ (2535) ได้ศึกษารูปแบบของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมากที่สุด และนอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาดังเช่นผลงานวิจัยของ อีรพงษ์ แสงสิทธิ์ (2548) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีค่าน้ำหนักเฉลี่ยวิธีการเรียนตามแนวคิดของกราซาสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ วิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม รองลงมาคือ วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่วนนักเรียนที่มีค่าน้ำหนักเฉลี่ยวิธีการเรียนตามแนวคิดของกราซาสูงสุดเป็นอันดับแรกน้อยที่สุด คือ วิธีการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง

จะเห็นได้ว่า จากตัวอย่างผลการวิจัยข้างต้นพอสรุปได้ว่า สไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งระดับอุดมศึกษาและต่ำกว่าอุดมศึกษาส่วนใหญ่มักจะเป็นแบบร่วมมือและมีส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันเน้นการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เสนอและกลุ่มเพื่อน ให้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยผู้สอนเป็นผู้ช่วยหรือแนะนำและควบคุมให้มีคุณภาพ

การสำรวจรูปแบบสไตล์การเรียนรู้ในชั้นเรียน

การที่ครูจะรู้ว่าผู้เรียนมีสไตล์การเรียนรู้แบบใดนั้น ครูจะต้องใช้วิธีการสำรวจสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจะเป็นประโยชน์ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน ตัวอย่างแบบสำรวจสไตล์การเรียนรู้ต่อไปนี้เป็นแบบสำรวจที่สร้างขึ้นใช้ในงานวิจัยของประสาร ศรีพงษ์เพลิต (2556) ซึ่งพัฒนาขึ้นตามทฤษฎีของแอนโธนี กราชา และไรซ์แมน เพื่อใช้ในการสำรวจสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างแบบวัดสไตล์การเรียนรู้

คำชี้แจง

ให้นักศึกษาตอบโดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ต้องการ ซึ่งในข้อหนึ่ง ๆ จะมีช่องให้เลือกตอบ 5 ช่อง แต่ละช่องมีระดับมากน้อยแตกต่างกัน และขอให้นักศึกษาสำรวจดูว่า ข้อความแต่ละข้อนั้นตรงตามความรู้สึกหรือความต้องการที่เป็นจริงของนักศึกษาอยู่ในระดับใด การเลือกคำตอบมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองมากที่สุด
มาก	หมายถึง	เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองมาก
ปานกลาง	หมายถึง	เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองปานกลาง
น้อย	หมายถึง	เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	เมื่อเห็นว่าข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความต้องการของตนเองน้อยที่สุด

ข้อความ – สไตล์การเรียนรู้	ระดับความชอบหรือความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. นักศึกษามักจะศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาเรียนด้วยตนเอง					
2. นักศึกษามักจะไม่เข้าชั้นเรียนเมื่ออาจารย์อื่นซึ่งไม่ใช่อาจารย์ประจำวิชามาสอนแทน					
3. การที่เพื่อนแสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายขณะทำงานกลุ่มร่วมกัน ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น					
4. นักศึกษาต้องการให้อาจารย์กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ดีที่สุด					
5. นักศึกษาต้องการให้เพื่อนคนอื่น ๆ ทราบเมื่อนักศึกษามีระดับการเรียนรู้ดี					
6. เมื่อมีการอภิปราย แนวความคิดของนักศึกษามักจะมีเหตุผลดีเสมอ					
7. นักศึกษารู้สึกว่าเข้ามาเรียนเพื่อให้จบชั้นการศึกษาเท่านั้น					
8. นักศึกษาคิดว่าการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการฝึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม					
9. นักศึกษาคิดว่าอาจารย์ควรเน้นเนื้อหาที่นักศึกษาต้องการเรียนรู้					

ข้อความ – สไตล์การเรียนรู้	ระดับความชอบหรือความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. นักศึกษารู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับคนอื่น ๆ เพื่อสอบให้ได้คะแนนดี					
11. นักศึกษาพยายามร่วมแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส					
12. นักศึกษามีความมั่นใจที่จะเรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ด้วยความสามารถของตนเอง					
13. นักศึกษาชอบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา					
14. นักศึกษาดีใจมากเมื่อรู้ว่าผลการเรียนของตนเองอยู่ในระดับดี					
15. นักศึกษารู้สึกว่ากิจกรรมที่ได้จัดในชั้นเรียนน่าสนใจ					
16. นักศึกษาดีใจเมื่อทราบว่าอาจารย์ไม่มาสอนหรืองดการเรียนในบางชั่วโมง					
17. นักศึกษาชอบข้อสอบที่ออกตรงตามแบบเรียนและคำบรรยายของอาจารย์					
18. นักศึกษาพยายามตอบปัญหาหรือถามคำถามต่าง ๆ ให้ได้ก่อนคนอื่น					

ข้อความ – สไตล์การเรียนรู้	ระดับความชอบหรือความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. นักศึกษาเลือกที่นั่งที่สามารถได้ยิน อาจารย์อธิบายและเห็นข้อเขียนบน กระดานได้ชัดเจน					
20. นักศึกษามั่นใจว่าสิ่งที่ตัวเองตอบ ถูกต้องกว่าผู้อื่น					
21. นักศึกษาจะเรียนเฉพาะวิชาที่ตัวเอง เห็นว่าสำคัญ					
22. เมื่อเพื่อนมอบงานกลุ่มให้นักศึกษา จะมอบคนอื่นแทน					
23. นักศึกษาจะเข้าเรียนเฉพาะวิชาที่ อาจารย์เช็คชื่อ					
24. นักศึกษาจะตั้งใจฟังอาจารย์สอน และเรียนรู้ทุกวิชา					
25. นักศึกษาเชื่อว่าการเรียนใน ห้องเรียนเป็นการพบปะทางสังคมด้วย					
26. นักศึกษาชอบที่จะให้เพื่อนสรุปวิชา ที่เรียนให้					
27. นักศึกษาชอบวิชาที่อาจารย์ แนะแนวข้อสอบให้					
28. เมื่อมีการตอบปัญหานักศึกษาจะ พยายามค้นคว้าเพื่อให้ได้รางวัล					

ข้อความ – สไตล์การเรียนรู้	ระดับความชอบหรือความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29. นักศึกษาชอบค้นคว้าวิชาและแลกเปลี่ยนความรู้ในชั้นเรียน					
30. นักศึกษานำความรู้ที่เรียนจากวิชาอื่นมานำเสนอประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียน					

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน (เสาวนีย์ เพ็ชรนาดี, 2548, น. 58)

มีความชอบมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มีความชอบมาก	ให้ 4 คะแนน
มีความชอบปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
มีความชอบน้อย	ให้ 2 คะแนน
มีความชอบน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การแปลความหมายแบบวัดสไตล์การเรียนรู้ แปลตามรายข้อดังนี้

สไตล์การเรียนรู้แบบอิสระ	ได้แก่	ข้อ 1, 6, 12, 20 และ 21
สไตล์การเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง	ได้แก่	ข้อ 2, 7, 16, 22 และ 23
สไตล์การเรียนรู้แบบร่วมมือ	ได้แก่	ข้อ 3, 8, 13, 24 และ 25
สไตล์การเรียนรู้แบบพึ่งพา	ได้แก่	ข้อ 4, 9, 17, 26 และ 27
สไตล์การเรียนรู้แบบแข่งขัน	ได้แก่	ข้อ 5, 10, 14, 18 และ 28
สไตล์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	ได้แก่	ข้อ 11, 15, 19, 29 และ 30

เกณฑ์ในการแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	แปลความว่า มีความชอบมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	แปลความว่า มีความชอบมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	แปลความว่า มีความชอบปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า มีความชอบน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า มีความชอบน้อยที่สุด

โดยสรุปแล้ว ข้อมูลจากการสำรวจจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะทำให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนเรียนได้ดีในสภาพอย่างไร หรือชอบสภาพการเรียนการสอนแบบใด เพื่อเป็นประโยชน์ในการออกแบบและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน

สไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนกับสไตล์การสอนของผู้สอนที่ควรจะเป็น

จะเห็นได้ว่า สไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดวิธีการสอนของผู้สอน การศึกษาสไตล์การเรียนรู้สามารถเอื้อประโยชน์ในการเตรียมการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นสไตล์การสอนของผู้สอนที่ควรจะเป็น ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบให้สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้แต่ละแบบดังนี้

1. ผู้เรียนที่มีสไตล์การเรียนรู้แบบอิสระและแบบหลีกเลี่ยง ทั้ง 2 แบบนี้จะเป็นคนที่มีลักษณะการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน คือ ชอบคิดและหาความรู้ด้วยตนเอง ทำงานด้วยตนเองและเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ไม่สนใจเนื้อหาวิชาและไม่ชอบร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ชอบที่จะเรียนรู้นอกชั้นเรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ นอกห้องเรียน เช่น ค้นคว้าหนังสือในห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ หรือแนะนำสื่อที่ผู้เรียนสามารถศึกษานอกชั้นเรียนด้วยตนเองได้ แต่มีข้อที่ควรพิจารณาว่า ถ้าผู้เรียนมีการใช้ลักษณะการเรียนรู้แบบอิสระและหลีกเลี่ยงมากเกินไป บางครั้งก็อาจเป็นผลเสียได้ เพราะดูเหมือนว่าสไตล์การเรียนรู้แบบนี้ไร้ขอบเขต ผู้เรียนมีอิสระมากเกินไป ดังนั้นผู้สอนจะต้องพยายามอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจและสร้างกฎกติกาให้ชัดเจนและงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ ความครอบคลุมของเนื้อหาในบทเรียน และความยากง่ายเหมาะสมกับระดับไอคิวของ

ผู้เรียน อีกทั้งมั่นใจว่าเป็นงานที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับผู้เรียน สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

2. ผู้เรียนที่มีสไตล์การเรียนรู้แบบฟังพา แบบแข่งขัน แบบมีส่วนร่วมและแบบร่วมมือ ทั้ง 4 แบบนี้จะมีลักษณะการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน คือ จะมีความเห็นว่าการเรียนเป็นสถานที่ที่จะพบปะสังสรรค์ทางสังคม มีความรู้สึกว่าเรียนรู้ได้ดีที่สุดโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เสนอและกลุ่มเพื่อน ชอบมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากกว่ากิจกรรมนอกหลักสูตร มีความรู้สึกว่า ผู้สอนและเพื่อน ๆ คือแหล่งความรู้ที่จะสนับสนุนช่วยเหลือตนเอง ดังนั้น ถ้าผู้เรียนมีสไตล์การเรียนรู้แบบฟังพา ผู้สอนจะต้องเป็นผู้กำหนดเนื้อหาให้ผู้เรียนได้เรียนตามในรูปแบบตำราหรือคำบรรยาย ถ้าผู้เรียนมีสไตล์การเรียนรู้แบบแข่งขัน ผู้สอนจะต้องกำหนดกิจกรรมในลักษณะการแข่งขัน มีแพ้มีชนะ มีการให้รางวัลหรือคำชม เช่น แข่งขันการตอบคำถาม เป็นต้น

3. จากผลการวิจัยข้างต้นพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีสไตล์การเรียนรู้แบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งผู้เรียนที่มีสไตล์การเรียนรู้แบบนี้จะเรียนรู้ได้ดีในบรรยากาศที่มีการแลกเปลี่ยนความคิด ชอบทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งเป็นสไตล์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นบทบาทของครู จะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งรูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนประเภทนี้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบ Problem based Learning แบบสัมมนา แบบแบ่งกลุ่มอภิปรายปัญหา และจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) คือ ต้องจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย (Small Group) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีการปรึกษาหารือ มีการทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วมในการประเมินการสอน แต่ในที่นี้ผู้เขียนขอแนะนำเฉพาะรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่มีหลากหลายเทคนิค ผู้สอนสามารถที่จะเลือกนำเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รายละเอียดการเรียนรู้แบบร่วมมือดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

วิธีการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative learning) เป็นวิธีสอนที่ได้รับการยอมรับวิธีหนึ่งเพราะเป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันและรู้สึกสนุกกับการเรียน เป็นวิธีการเรียนที่ใช้เทคนิควิธีที่มีความหลากหลายในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีนักการศึกษาและผู้วิจัยได้ให้ความหมายของการเรียนแบบร่วมมือกันไว้มากมายเท่าที่สรุปได้ คือ การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่นักเรียนมีความสามารถแตกต่างกันโดยแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ในการเรียนร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งนักเรียนจะบรรลุถึงเป้าหมายของการเรียนรู้ได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มไปถึงเป้าหมายเช่นเดียวกัน ความสำเร็จของตนเองก็คือความสำเร็จของกลุ่มด้วย

องค์ประกอบของการเรียนรู้โดยการร่วมมือ

เพื่อให้การนำการเรียนแบบร่วมมือไปใช้อย่างประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบร่วมมือ ซึ่งกรมวิชาการ (2544, น. 5-8) ได้เสนอแนวทางสำคัญ 5 ประการในการเรียนแบบร่วมมือ ดังนี้

1. มีการพึ่งพาอาศัยกันในทางบวก (Positive Interdependence) หมายถึง การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน แบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์และข้อมูลต่าง ๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาท หน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน

2. การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม (Face to Face Promotive Interaction) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มให้ประสบความสำเร็จโดยการทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และอธิบายความรู้ให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

3. ความรับผิดชอบรายบุคคล (Individual Accountability) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานกลุ่ม ซึ่งอาจทำได้

หลาย ๆ วิธี เช่น การกำหนดหน้าที่ของสมาชิก การสุ่มถามปากเปล่าหรือสุ่มตรวจงานของสมาชิกในกลุ่ม และการทดสอบรายบุคคล

4. การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interdependence and Small Group Skills) นักเรียนควรได้รับการฝึกทักษะที่จะช่วยให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น การทำความรู้จักและวางใจผู้อื่น การสื่อสาร การแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นต้น

5. กระบวนการกลุ่ม (Group Process) สมาชิกจะต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นผลงานของกลุ่มจะได้รับอิทธิพลมาจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งสามารถกระทำโดยให้อธิบายการกระทำของสมาชิกที่มีประโยชน์และไม่มีประโยชน์ ให้ตัดสินว่าการกระทำใดของกลุ่มที่ควรรักษาและควรยกเลิกปฏิบัติให้เล่าเหตุการณ์ในกลุ่ม ปัญหาของกลุ่ม หรือวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของกลุ่มเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ผู้สอนต้องพยายามจัดกิจกรรมให้ได้ครบทั้ง 5 องค์ประกอบดังกล่าว

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือ มี 5 ประการ คือ มีการพึ่งพาอาศัยกันในทางบวก การมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในระหว่างการทำงานกลุ่ม ความรับผิดชอบรายบุคคล การใช้ทักษะระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

1. ขั้นเตรียม ขั้นเริ่มแรกนี้ผู้สอนจะแนะนำเกี่ยวกับการจัดกลุ่ม ระเบียบบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม วัตถุประสงค์ของบทเรียนและการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นต้น
2. ขั้นสอน เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ต้องการและมอบหมายงานให้แก่กลุ่มพร้อมกับอธิบายขั้นตอนการทำงาน
3. ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนจะร่วมกันทำกิจกรรมตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้เทคนิคตามที่ครูกำหนด

4. ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ ขั้นนี้จะเน้นตรวจสอบผลงานกลุ่ม และรายงานบุคคล โดยตรวจว่าแต่ละคนทำหน้าที่ได้ครบถ้วนหรือยัง

5. ขั้นสรุปและประเมินผล ขั้นสุดท้ายนี้ผู้สอนกับผู้เรียนจะช่วยกันสรุปสาระของบทเรียน พร้อมกับเพิ่มเติมในส่วนที่ยังบกพร่อง รวมทั้งพิจารณาว่าอะไรคือ จุดเด่นของงาน และอะไรคือสิ่งที่ควรปรับปรุง

เทคนิควิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ในแง่ของเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ กองวิจัยทางการศึกษากกรมวิชาการ (2541, น. 33) ได้รวบรวมไว้เพื่อเป็นแนวทางให้ครูเลือกนำไปใช้ ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมอยู่หลายเทคนิควิธี ได้แก่

1. การเล่าเรื่องรอบวง (Roundrobin) เปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มเล่าประสบการณ์ ความรู้ สิ่งที่ตนกำลังศึกษาและสิ่งที่ตนประทับใจให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟังทีละคนเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อความหมายของผู้เรียน

2. มุมสนทนา (Corners) จัดนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยเข้าไปนั่งตามมุมหรือจุดต่าง ๆ ของห้องเรียน ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิดหาคำตอบสำหรับโจทย์ปัญหาต่าง ๆ ที่ครูหยิบยกมา แล้วให้สมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอธิบายเรื่องราวที่ตนได้ศึกษาให้เพื่อนกลุ่มอื่นฟัง

3. คู่ตรวจสอบ (Pairs Check) แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4 หรือ 6 คน ให้สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันทำงาน เมื่อได้รับโจทย์ปัญหาหรือแบบฝึกหัดจากครู นักเรียนคนหนึ่งจะเป็นคนแก้โจทย์หรือตอบปัญหา อีกคนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา หลังจากทำข้อ 1 เสร็จ นักเรียนคู่นั้นจะสลับหน้าที่ เมื่อทำครบทุกข้อแล้ว แต่ละคู่จะนำคำตอบมาแลกเปลี่ยนตรวจสอบกับคำตอบของผู้อื่นในกลุ่ม

4. คู่คิด (Think-Pairs Share) ครูจะเป็นผู้ตั้งคำถามให้นักเรียนในชั้นตอบ แต่ก่อนที่จะตอบจะต้องคิดหาคำตอบของตนเองก่อน แล้วนำคำตอบของตนไปอภิปรายกับเพื่อนอีกคนหนึ่งที่นั่งติดกับตน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุดจึงนำคำตอบนั้นมาเล่าให้เพื่อนในชั้นฟัง

5. เพื่อนเรียน (Partners) นักเรียนจับคู่ช่วยเหลือกันเรียนและทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นความคิรรวบยอดที่สำคัญ ในบางครั้งคู่นั้นอาจจะไปขอคำแนะนำ

หรือคำอธิบายจากผู้อื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดี เมื่อมีความเข้าใจที่แจ่มชัดแล้วก็นำไปถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนผู้อื่น ๆ

6. ปริศนาความคิด (Jigsaw) ครูมอบหมายให้สมาชิกและกลุ่มศึกษาเนื้อหาในบทเรียนหรือเอกสารที่กำหนดให้ โดยทุกกลุ่มศึกษาเหมือนกัน สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะถูกกำหนดให้ศึกษาเนื้อหาคนละตอนแตกต่างกัน นักเรียนที่ศึกษาหัวข้อเดียวกันจากทุกกลุ่มจะร่วมกันเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หลังจากทีทุกคนศึกษาเนื้อหาจนเข้าใจแล้วจะร่วมกันคิดหาวิธีอธิบายให้เพื่อนนักเรียนในกลุ่มประจำของตนฟังและจะกลับมาที่กลุ่มประจำของตน สมาชิกที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษาเรื่องต้น ๆ หรือโจทย์ข้อแรก ๆ จะเล่าให้สมาชิกในกลุ่มของตนฟังก่อน ทำเช่นนี้จนครบข้อสุดท้าย สมาชิกในกลุ่มคนใดคนหนึ่งจะสรุปเนื้อหาของสมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้าด้วยกันและครูควรทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนในช่วงสุดท้ายของการเรียนและให้รางวัล

7. กลุ่มร่วมมือ (Co-op Co-op) แบ่งนักเรียนในห้องเป็นกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยสมาชิกแต่ละคนจะแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ หลังจากทีสมาชิกแต่ละคนทำงานที่ตนได้รับมอบหมายเสร็จก็จะนำผลงานมารวมกันเป็นงานกลุ่ม แล้วจึงนำผลงานนั้นเสนอต่อชั้นเรียนซึ่งความสำเร็จของกลุ่มคือ ความสำเร็จของสมาชิกทุกคน

8. การร่วมมือกันแข่งขัน (Team Games Tournament) แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีความรู้ เพศและความสามารถต่างกัน กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มแข่งขันมีจำนวนสมาชิกในกลุ่มเท่ากัน กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เมื่อเริ่มเรียนทุกกลุ่มจะศึกษาเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายจนแตกฉาน หลังจากนั้นสมาชิกทุกคนในกลุ่มที่ 1 และ 2 ช่วยกันตั้งคำถามโดยไม่จำเป็นต้องเขียนคำตอบ แล้วนำไปมอบให้ผู้ประสานงานของกลุ่มที่ 3 ในขณะเดียวกันสมาชิกของกลุ่มที่ 1 และ 2 ก็จะตั้งคำถามให้สมาชิกในกลุ่มของตน เมื่อครบกำหนดเวลาผู้ประสานงานกลุ่มที่ 3 จะเรียกผู้แทนจากกลุ่มที่ 1 และ 2 สลับกันออกมาจับฉลากคำถามแล้วตอบคำถามโดยกลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มเฉลย ถ้าตอบถูกจะได้ข้อละ 1 คะแนน และเมื่อสิ้นสุดการแข่งขันให้รวมคะแนน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงจะได้รับคำชมเชย กลุ่มที่ได้รับคะแนนต่ำ

จะได้รับการให้กำลังใจ สรุปผลการทำกิจกรรม สิ่งที่ได้เรียนรู้ และข้อเสนอแนะ ครูอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนไม่เข้าใจ

9. ร่วมกันคิด (Numbered Heads Together) เริ่มต้นด้วยถามคำถาม แล้วให้นักเรียนในกลุ่มย่อยช่วยกันคิดหาคำตอบ หลังจากนั้นครูเรียกให้นักเรียนคนใดคนหนึ่งจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตอบคำถาม

บทสรุป

สไตล์การเรียนรู้ คือ รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบใช้ในการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนจะมีสไตล์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าตนถนัดแบบใดก็มักจะใช้แบบนั้น ถึงแม้ว่าผลการวิจัยจะชี้ว่าผู้เรียนในยุคนี้จะมีสไตล์การเรียนรู้แบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด แต่ก็ไม่มีผู้เรียนคนใดจะใช้สไตล์การเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นไม่ว่าผู้เรียนจะมีสไตล์การเรียนรู้แบบใด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ แนวทางการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ผู้สอนควรใช้เทคนิควิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ ไม่ควรเน้นแบบใดแบบหนึ่ง จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบอิสระจะเรียนรู้ได้ดีในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการค้นคว้าด้วยตนเอง หรือผู้เรียนที่มีสไตล์การเรียนรู้แบบร่วมมือก็จะเรียนรู้ได้ดีในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม มีการร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความรู้ความเข้าใจในเรื่องสไตล์การเรียนรู้มีความสำคัญต่อการกำหนดสไตล์การสอนของผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถวางแผนการสอน และสามารถเลือกใช้เทคนิคการสอนได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาศักยภาพให้ผู้เรียนได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2541). *เทคนิควิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ: กองวิจัย
ทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2544). *การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนา
หลักสูตร.
- จันทนา พรหมศิริ. (2535). *แบบการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธรรมศักดิ์ โทไทย. (2551). รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยนราธิวาส
ราชนครินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 1(3),
145-157
- ธีรพงษ์ แสงสิทธิ์. (2548). *การศึกษาวิธีการเรียน (Learning Style) ของนักเรียนชั้น*
มัธยมศึกษาที่ 2 ห้อง 3 โรงเรียนเพชรพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: โปรแกรมวิชาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ประยูทธ ไทยธานี. (2550). *แบบการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ*
นครราชสีมาตามทฤษฎีสมองซีกซ้ายและซีกขวา. นครราชสีมา:
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2538). *แบบตรวจสอบรูปแบบการเรียนของคอร์ป*.
มหาสารคาม : โครงการจัดตั้งสำนักงานแนะแนวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ประสาร ศรีพงษ์เพลิด. (2556). *พฤติกรรมการเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษาของ*
นักศึกษาสายครูที่มีสไตล์การเรียนรู้แตกต่างกัน. ร้อยเอ็ด: สถาบันวิจัยและ
พัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- เสาวนีย์ เพ็ชรนาดี. (2548). พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีสไตล์การคิดอัตโนมัติโนทัศน์และลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อัจฉรา ธรรมาภรณ์. (2531). แบบการเรียน : องค์ประกอบช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 4(10), 87-88.
- Felder, R.M. (1993). Reaching the second tier: learning and teaching Styles in college science education. *Journal of College Science Teaching*, 23(5), 285-290.
- Kolb, D.A. (1954). *Learning styles inventory: self-scoring test and interpretation booklet*. Boston: McBer and company.
- Kolb, D. A. (1985). *Learning style inventory: technical manual*. Boston, MA: Hay Group, Hay Resources Direct.
- Smith, L.H., & Renzulli, L.S. (1984). Learning style preference: a practical approach for classroom teachers. *Theory into Practice*, 23(Winter), 44-49.